

CON SÂU ĐỎ

Lâm Chương

<http://www.thtvn.com/cgi-bin/truyenngan/12636.shtml>

Gốc gác gia đình của cậu Hai Say là nhà nông, nhưng cậu ít khi ngó ngang đến ruộng nương. Mùa màng cấy gặt, cậu giao hết cho vợ trông nom. Còn cậu, cứ tà tà đi tán dóc, coi cuộc đời như chốn rong chơi. Đầu thôn cuối xóm, ai cậu cũng quen. Ra đường, gặp nhau chào hỏi một nghỉ. Chào mãi đâm nhàm, chỉ cần nhìn mặt, nhếch mép cười là đủ.

Có một thời cậu theo cách mạng vô bụng biển. Công cuộc kháng chiến trường kỳ, cần nhiều hy sinh gian khổ, không hợp với cái tính ưa hưởng nhàn của cậu. Cậu bỏ về, mang theo căn bệnh sốt rừng. Da cậu tái nhợt như tàu lá chuối non. Thầy thuốc Nam bảo, cậu ăn uống nhiều vật thực mang tính âm hàn, nên sinh ra dị chứng. Phải xỏ độc để tống khứ nhiễm khí rừng thiêng. Cậu uống bao nhiêu thang thuốc Nam, vẫn không xỏ hết chất độc. Vợ Hai, vợ cậu phải bán một bò lúa, đưa cậu ra tỉnh thành trị bệnh. Bác sĩ nói, cậu bị sốt rét kinh niên. Nếu không chữa trị kịp thời, để con vi trùng xâm nhập vào gan thì bỏ mạng. Sau một thời gian dùng thuốc Tây, cậu khỏi bệnh. Và từ đó, cậu lấy chữ nhàn làm gốc.

Cái tên của cậu, làm tôi thắc mắc. Cậu là Hai Say hay Hay Say? Cách phát âm của người miền tôi, không phân biệt giữa Hai với Hay. Và Say có phải là tên thật của cậu, hay người ta thấy cậu thường có hơi rượu, rồi gán cái biệt danh Say? Tôi còn nhỏ, không dám hỏi về điều này. Mà có hỏi, cũng chưa chắc cậu trả lời thật. Bởi tính cậu, xưa nay vẫn hay thêu rỗng vẽ rắn, chuyện thật như đùa, chuyện đùa như thật, biết đâu mà lường.

Trước cửa nhà tôi, có con đường đất. Cậu Hai Say thường đi trên đường này, mỗi ngày. Đang đi, cậu ghé vào nhà này, nói năm ba câu trên trời dưới đất.

Tạt vào nhà kia, bàn chuyện thời tiết nắng mưa. Không bao giờ nghe cậu đặt vấn đề làm ăn sinh kế. Cậu nói cậu là ông tiên ở trên trời bị đọa xuống trần gian, và đọc:

Có chồng say như trong chay ngoài bội
Ngó vô nhà như hội Tầm Dương
Có chồng ghiền như ông tiên nho nhỏ
Ngó vô nhà đèn đỏ đèn xanh

Đã là tiên thì đâu cần phải làm gì. Cậu rong chơi, chờ ngày mãn kiếp về trời.

Nhà tôi là nơi cậu thường vào nghỉ chân sau một chuyến đi rảo quanh làng, hoặc lừng khờng sau khi lai rai vài ba sợi đề. Cậu đến nhà tôi, người lớn không cần phải bận tâm đón tiếp. Quen thân quá, hoá lớn. Không ai vô công rồi nghề để ngồi nghe cậu nói chuyện Nam Tào Bắc Đẩu. Cậu cũng rất tự nhiên, nằm trên cái võng giữa nhà, đưa qua đưa lại, miệng phì phà điều thuốc. Anh chị em tôi rất thích cậu Hai Say. Cậu có cả một kho tàng chuyện lạ, kể hoài không hết. Muốn nghe cậu kể chuyện, chúng tôi phải thay phiên đưa võng cho cậu lấy hứng. Đưa võng cũng phải có nghệ thuật, cậu nói, đưa mạnh quá làm nôn ruột, đưa nhẹ quá dễ buồn ngủ. Thế thì phải đưa thử, đến lúc nào cậu bảo được, là giữ nhịp võng ấy mà đưa hoài. Mỗi khi cậu chấm dứt một câu chuyện kể, phải biết ý cậu, đưa mạnh hơn để tán dương và phụ hoạ cho tiếng cười được phoi phới lên cao. Không phải lúc nào cậu cũng chịu đưa võng. Những khi trời nóng nực, phải quạt cho cậu mát. Quạt mạnh quá, cậu nói ngộp thở. Nhẹ quá, cậu bảo không mát. Phải quạt vừa vừa, đều đặn. Cậu nằm phanh áo, bày ngực và bụng. Quạt từ trên mặt, quạt dài xuống bụng. Cái quạt lớn làm bằng mo cau, tôi phải cầm hai tay, quạt mới xuể.

Những chuyện kể của cậu Hai Say, mấy mươi năm qua rồi, tôi không nhớ hết. Sau đây là một trong vài chuyện mà tôi còn nhớ được.

Thời cậu còn theo kháng chiến làm cách mạng. Cậu đã đi rất nhiều nơi, từ chốn bụng biển cho đến miền rừng sâu núi thẳm. Một hôm cậu ngang qua một vùng núi non hiểm trở, bỗng nghe tiếng động ầm ầm dữ dội, như tiếng của Thần Rừng Thần Núi giao tranh. Cậu hoảng hồn, mau chân chạy tránh xa nơi nguy hiểm. Cả năm sau, cậu có dịp hộ tống Bác Hồ, ngang qua vùng ấy nữa. Cậu thấy hai con vật khổng lồ: con rít chúa và con mãng xà vương nằm chết, xác đã rữa mục rồi. Bây giờ, cậu mới hiểu ra rằng tiếng động ầm ầm mà cậu nghe năm ngoái, là do hai con vật đánh nhau. Cái đuôi của chúng vung vẩy làm gãy đổ cây cối cả một vùng rừng rộng lớn.

Con mảng xà vương chết, còn lại bộ da, trải dài như con đường lát gạch. Bác Hồ là người thông minh, có nhiều sáng kiến lạ, Bác bảo mỗi người cắt vài miếng da mảng xà để làm dép râu. Và Bác đã mang đôi dép này đi suốt "Đường Kách Mệnh". Đôi dép râu bằng da mảng xà, bền chắc vô cùng. Khi Bác lên làm chủ tịch nước, người ta đưa đôi dép râu này vào trưng bày trong viện bảo tàng. Các nhà khoa học lừng danh của Liên Xô có đến chiêm ngưỡng, và dùng phương pháp khoa học tối tân để phân chất, nhưng vẫn không khám phá ra đôi dép làm bằng nguyên liệu gì. Đó một bí mật mà nhà nước ta giấu kín, không công bố cho nước nào biết, dù là nước xã hội chủ nghĩa anh em cũng vậy. Tất cả những gì liên quan đến Bác, đều được truyền miệng một cách hư hư thực thực như huyền thoại. Kể từ đó, người ta nhìn thấy Bác là một siêu nhân.

Con rít chúa chết, còn lại cái vỏ. Vỏ rít có nhiều đốt, nối lại như một đường ống dài. Lúc ấy, trời bỗng đổ mưa to. Bác Hồ bảo mọi người chui vào cái vỏ rít mà trú mưa. Mưa to, thế mà không ai bị ướt.

Bác Hồ nói: "Lấy cái vỏ rít này, dùng làm nóc hầm trú ẩn hoặc làm địa đạo, có thể chống được bom đạn."

Đây lại là một sáng kiến độc đáo nữa. Có người rút nhật ký ra ghi chép lời Bác.

Anh tôi hỏi: "Ghi chép làm gì?"

Cậu nói: "Để sau này, Bác dùng làm tài liệu viết ký sự "Vừa Đi Đường Vừa Kể Chuyện", dưới cái tên giả Trần Dân Tiên."

Cậu tiếc rằng, ở giữa vùng rừng núi xa xôi, không thể khiêng vài cái đốt của rít chúa về xóm làng.

Anh tôi lại hỏi: "Khiêng về làm gì?"

Cậu nói: "Để bán cho người ta làm mui xe bò. Mỗi đốt làm được một cái mui xe, rất chắc. Xài cả đời cũng không hư."

Chị tôi hỏi: "Cậu từng phục vụ cho Bác Hồ. Cậu thấy Bác ra sao?"

"Ồ, đẹp lắm. Trông Bác có cái dáng vẻ tiên phong đạo cốt, dưới cằm phơ phất một chòm râu."

Tôi hát: "Mong Bác Hồ cho chúng cháu xin, đôi sợi râu làm dây thân ái." Và hỏi. "Sao cậu không xin Bác một sợi râu?"

"Dễ gì? Bác chỉ có một chòm râu, mà trẻ em cả nước đứa nào cũng muốn xin một sợi. Lấy đâu cho đủ? Nhưng cậu cũng tìm cách để có được một sợi râu của Bác."

"Khi Bác ngủ. Cậu lén nhổ râu hả?"

"Không. Nhổ râu Bác cũng giống như vuốt cái vảy ngược dưới cổ con rồng."

"Vuốt cái vảy ngược của rồng thì sao?"

"Thì chết chứ sao? Tương truyền, rồng là một linh vật, chúa tể của muôn loài. Vảy rồng mọc xuôi về phía sau, nhưng dưới cổ nó, có một cái vảy mọc ngược về phía trước. Ai chạm phải cái vảy ấy, nó giết liền. Người có chân mạng đế vương, thường được ví với rồng. Vì thế, mỗi sợi râu của Bác được coi như một sợi râu rồng, người đời thường gọi là long tu. Nhổ long tu của Bác, chẳng khác nào chạm cái vảy ngược của rồng."

"Nguy hiểm như vậy, làm sao cậu lấy được râu Bác?"

"Mỗi buổi sáng, cậu có bồn phen bưng thau nước vào cho Bác rửa mặt. Khi xong, cậu đem đi đổ. Trước khi đổ, cậu quan sát thật kỹ, những mong có được một may mắn. Và cậu đã may mắn thật, trong thau nước rửa, có một sợi râu rụng của Bác. Cậu giữ lại sợi râu quý này, làm kỷ niệm."

"Cho tụi cháu xem thử đi."

"Ngồi yên! Nghe cậu kể. Người ta nói cọp chết để da, nhưng không ai nói cọp chết để râu. Vì mỗi lần hạ được một con cọp, việc đầu tiên phải làm là đốt ngay bộ râu."

"Sao thế?"

"Nếu kẻ ác lấy được sợi râu cọp, họ sẽ dùng vào việc giết người."

Anh tôi thắc mắc: "Râu cọp mà có thể giết người được sao?"

Cậu Hai Say giải thích: "Họ nhét râu cọp vào mọt măng. Cháu biết măng là gì không?"

Chị tôi nhanh miệng: "Măng là mầm non của tre trúc mới nhú lên khỏi mặt đất."

"Đúng rồi. Nhét sợi râu cọp vào mọt măng. Lâu ngày, sợi râu sẽ hoá thành con sâu màu đen. Cút của con sâu này là một thứ thuốc độc ghê gớm. Chỉ cần cho một viên cút sâu nhỏ bằng đầu cọng tăm vào lu nước. Ai uống phải nước này, sẽ ngã ra chết liền."

Chúng tôi rúc cổ le lưỡi: "Ghê quá!"

"Im! Bình tĩnh, nghe cậu kể tiếp. Râu Bác Hồ như râu rồng. Cậu nghĩ, nếu đem nhét vào mọt măng, nó sẽ hoá ra con gì? Vì tò mò, cậu đã làm thử."

"Cháu nghĩ nó sẽ hoá ra một con rồng nhỏ." Chị tôi nói.

"Không. Chẳng phải rồng mà là một con sâu đỏ lôm, cháu ạ."

"Thế, cậu làm gì với con sâu ấy?"

"Chẳng làm gì cả. Thấy con vật lạ thì nuôi chơi vậy thôi. Cậu nhốt nó trong một chiếc hộp nhỏ, đi đâu cậu cũng mang theo bên mình. Nhưng nó không chịu ăn, lừ đừ gần chết, cậu không biết làm sao để có thể nuôi nó lâu dài. Có lần, cậu vô ý làm đứt tay, một giọt máu tươi rớt vào trong hộp. Nghe mùi tanh của máu, nó như được hồi sinh và hút sạch giọt máu. Thế là cậu khám phá ra, con sâu đỏ này chỉ có thể nuôi bằng máu."

"Cậu làm sao đủ máu mà nuôi nó hoài?" Anh tôi hỏi.

"Phải có cách chứ. Đầu thể trích máu của cậu mãi được. Đi với Bác lâu ngày, cậu cũng khôn ra. Nghĩa là tận dụng mọi thứ chung quanh, mà không hề làm tổn hại đến mình. Cậu bắt con đĩa hút no máu con trâu. Xong cậu cho con đĩa vào hộp. Con sâu đỏ hút lại máu từ con đĩa. Đĩa là loài sống rất dai, cho nên có câu "sống dai như đĩa". Thế mà sau khi bị con sâu đỏ hút máu, con đĩa chết luôn. Điều này cho cậu biết rằng, con sâu đỏ là một độc vật ghê gớm nhất trên đời."

Chị tôi nói: "Sao không giết nó đi, nuôi chỉ một con vật gớm ghiếc?"

"Cậu đã nói, thấy con vật lạ, thì nuôi chơi. Mãi sau, có người biết được, tố giác chuyện này lên Bác Hồ. Bác ra lệnh tịch thu con sâu đỏ. Cậu giao nộp con sâu, nhưng vẫn còn sợ bị khép tội ăn cắp râu Bác Hồ, nên trốn về, không theo cách mạng nữa."

"Rồi Bác giết nó hay nuôi?"

"Nếu giết nó thì đỡ khổ cho dân lành rồi. Bác nuôi mới chết người chứ!"

"Không lẽ Bác nuôi nó bằng chính máu của Bác?"

"Bác đâu có dại. Máu của nhân dân thiếu chi."

"Nhưng Bác nuôi nó làm gì?"

"Làm gì, ai biết? Mọi hành vi của Bác đều được giữ bí mật. Trong thời kỳ cải cách ruộng đất, và thanh trừng thành phần trí phú địa hào bất mãn, có hàng vạn người bỗng ngã lả ra chết bất đắc kỳ tử. Cậu nghĩ, họ bị đầu độc bằng cứt của con sâu đỏ này."

Sau mỗi chuyện kể của cậu Hai Say, thường là những tiếng cười vui thích thú. Nhưng sau chuyện này, cậu không cười, và chúng tôi thì sợ.

* * *

Mùa Xuân năm Ất Mão, tôi toi tả trở về làng cũ. Cậu Hai Say bây giờ, đã già lắm rồi.

Cậu bảo: "Hãy chạy đi."

Tôi hỏi: "Sao cậu không chạy?"

"Với số tuổi của tao, bỏ thầy không tiếc,"

"Cậu thường hay nói chơi. Không biết lần này cậu nói chơi hay nói thật. Nhưng đất nước vừa chấm dứt chiến tranh, không ở lại mà hưởng thái bình, còn chạy đi đâu?"

Cậu ngược mặt lên trời, than: "Người ngu mắc nạn, thường hay đổ thừa cho thiên mệnh."

Mười năm sau nữa, tôi ra khỏi tù, lại trở về làng cũ. Nghe nói, cậu Hai Say được cách mạng mời đi dự tiệc mừng Đại Thắng Mùa Xuân. Và cậu đã chết ngay sau khi rời khỏi bàn tiệc. Tôi chợt nghĩ đến con sâu đỏ. Chẳng biết cái chết của cậu, có liên quan gì với cứt của loài độc vật này hay không?